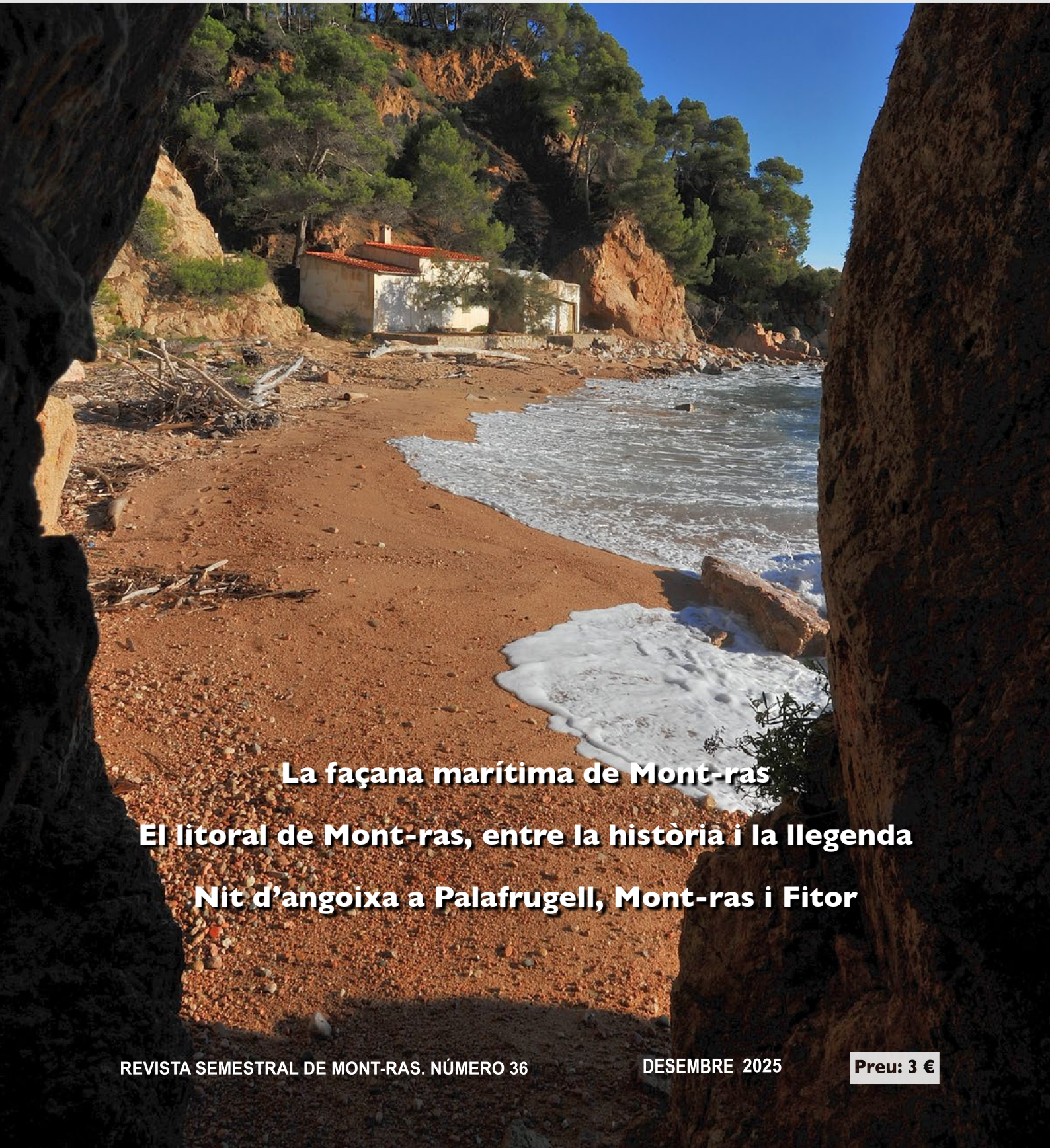

La Torre **FERRERA**

La façana marítima de Mont-ras
El litoral de Mont-ras, entre la història i la llegenda
Nit d'angoixa a Palafrugell, Mont-ras i Fitor

Viu el Nadal a Mont-ras

2025-2026

DISSABTE 20 DE DESEMBRE

Al Pavelló municipal Mª Rosa Escribano Checa
Obertura de portes 18.30h. Inici a les 19h.

Gran Quina del Pagès i la Pageda

Organitza: ACRM, amb servei de bar

DINECRES 24 DE DESEMBRE

A les 19h. A l'Església Sant Esteve de Mont-ras

Missa del gall

DISSABTE 27 DE DESEMBRE

De 20h a 24h entrada per la Sala Polivalent

Nit del pessebre

A les 21.30h actuació musical amb "Els Estevets"

DILLUNS 5 DE GENER

A les 18.00h.

Cavalcada de SSMM Els Reis d'Orient

Ruta: C/ del 8 de març, C/ dels Magraners, C/ Torres i Jonama i C/ Mestres Masgrau i Badia

Actuacions: C/ Torres Jonama (davant Parc Pilarín Bayés i davant Parc de Muriel Casals -parc de salut).

A les 18:30h. al pavelló municipal Mª Rosa Escribano Checa

Obertura del Campament Reial amb inflable, llits elàstics, fotoreclam i moltes més sorpreses.

A les 19 h arribada de la Comitiva Reial i SSMM els Reis d'Orient al Pavelló

Recepció a SSMM els Reis d'Orient

A continuació, xocolata calenta per la mainada (fins a esgotar existències)

Notes: Si algun infant està malalt, podrà enviar un Whatsapp amb el missatge "REIS A CASA" més l'adreça, nom-cognoms i edat al 621 219 300 fins dilluns 5 de gener a les 13h.

DIUMENGE 25 DE GENER

A les 19h a la Sala polivalent de l'Ajuntament de Mont-ras

Cloenda de la XXII Mostra de Pessebres i Diorames Mont-ras

Entrega d'obsequis de l'activitat "Decorem Mont-ras per Nadal"

Recollida de postals del 8è Concurs de postals de Nadal de l'Escola

DIUMENGE 1 DE FEBRER

A les 10.45h **Missa** i a les 11.15h **Benedicció d'animals**

Edita:

Associació Sociocultural Mont-ras al Cor

Redacció i publicitat:

latorreferrera@gmail.com
https://www.latorreferrera.com/
Tel. 629 642 981

Direcció i coordinació:

Anna Vigatà Castells

Consell de redacció:

M. Àngels Bernadet Martínez
Pilar Giménez Puig
Xavier Grañén Bosch
Martí Sabrià Deulofeu

Col·laboradors/es:

Puri Abarca Fernández
Josep Castelló Regencós, "Caste"
Ferran Cros Cugat
Josep Maria Farreró Carolà
Carme Fenoll Clarabuch
Miquel Llenas Janoher
Evarist Puig Dunjó
Fundació Josep Pla

Maquetació:

Alexandra Ulpat

Xarxes socials:

Èlia Pagès Alsina
Ariadna Ros Alsina

Fotografia:

Xavier Grañén Bosch

Publicitat:

Martí Sabrià Deulofeu

Impressió:

Gràfiques Trema. Arbúcies

Imatge de portada:

Xavier Grañén Bosch

Dipòsit legal:

GI.1386/2007

Amb la col·laboració de:

Diputació de Girona
Ajuntament de Mont-ras

Correcció:

Marta Padrós Coll

EDITORIAL

Ara que l'estiu és cada cop més lluny, el litoral marí ve a la nostra ment i ens recorda que Mont-ras és un poble que es pot observar des de les diferents òptiques que ens presenta el seu paisatge. El particular enclavament entre la muntanya, la plana i el mar ofereix una diversitat d'opcions i fa que sigui un poble especial.

La façana marítima, encara que petita i allunyada de la població, la tenim sempre molt present en el dia a dia. És una part de la costa que convida a la calma i a la qual ens podem adreçar quan volem fugir de les aglomeracions estiuenques.

La cala del Crit, menuda i amagada ens ofereix llegenda i tradició, i les Formigues, història, lluita i vida. Història, molt coneguda a partir de la batalla de les Formigues. Lluita, pel dret sobre aquest petit tall de terra. La vida és la de les diferents espècies marines que es troben entre el litoral i les illes. Tot això ens fa sentir l'espai com un món especial.

No us oblideu a l'hivern d'aquest tall de litoral. Els dies freds, el mar ens mostra tonalitats molt variades i el contrast entre els dies assolellats i els que són humits, grisos i núvols, el fan encara més impressionant. Nadal és un bon moment per acostar-nos-hi i gaudir-ne.

Bon Nadal!

SUMARI

La façana marítima de Mont-ras. 4

El litoral de Mont-ras. 11

Coses vistes. 15

Platillo de paraules: seleccions literàries. 17

Nit d'angoixa a Palafrugell, Mont-ras i Fitor. 20

Les espècies marines de Mont-ras i del Mediterrani. 22

De Mont-ras a Torre Roja passant per Prat Xirlo. 28

Ninotaires. 33

Gastronomia. 34

Organitza:

Col·laboren:

LA FAÇANA MARÍTIMA DE MONT-RAS

Puri Abarca Fernández

La cala del Crit, amb les barraques. A l'esquerra, la Font Morisca. Foto: Puri Abarca

El tram de la Costa Brava que pertany al municipi de Mont-ras, inclòs en el Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) Muntanyes de Begur, és curt, de 213,8 hectàrees (el PEIN en té 2.331,38), però es manté sense alterar, almenys pel que fa a la primera línia de mar. El tram va de la cala d'en Massoni (al sud del cap Roig) al cap de Planes (compartit amb el terme de Palamós). El PEIN Muntanyes de Begur, que inclou les parts costaneres de Begur, Palafrugell, Palamós i Mont-ras va ser definit per la Generalitat com una prolongació litoral del massís de les Gavarres, del qual se separen per l'anomenat *corredor de Palafrugell*. L'espai va ser declarat com a lloc d'importància comunitària l'any 1997 i com a zona d'especial protecció per a les aus l'any 2005. El 2006 va ser inclòs a la Xarxa Natura 2000.

Al tram litoral de Mont-ras, hi pertanyen les petites cales d'en Massoni, del Vedell, la Font Morisca i el Crit, i presenta diversos punts (illetes, roques

o sortints) batejats al llarg dels segles pels habitants de la zona i els pescadors: ses Negres d'en Massoni, els esculls dels Moros, la punta d'en Garol, el Llis, l'illa Blanca del Vedell, la Cadena, el Trau, el Pescador Alt, el Bressol, i part dels esculls i les illes del cap de Planes. Davant del cap de Planes hi ha les illes Formigues.

No s'ha trobat, almenys fins al moment, documentació clara sobre com Mont-ras va aconseguir una franja de mar per al municipi, a principis del segle XX. La memòria oral explica que va ser una cessió o venda de l'Ajuntament de Palafrugell perquè els joves de Mont-ras poguessin fer el servei militar a la Marina Reial. En tot cas, la implicació del poble en qüestions relacionades amb el front de mar quedava palesa en esdeveniments com ara una assemblea en defensa del litoral que es va celebrar l'11 d'agost de 1935 a Girona, en la qual Mont-ras va participar com a part interessada.

Les barraques de mar

Al llarg del segle XIX i la primera meitat del XX, es van construir barraques en diferents punts de la Costa Brava, destinades a facilitar la feina dels pescadors, que les feien servir com a varadors de les barques, magatzems, tallers, cellers i, fins i tot, habitatges esporàdics i punts de trobades d'oci. Més endavant, algunes de les barraques van ser abandonades i altres, reformades i utilitzades com a llocs d'esbarjo. A la franja costanera de Mont-ras, hi ha barraques d'aquest tipus a la cala del Crit i a la d'en Massoni, protegides amb la figura de *bé cultural d'interès local*.

A la cala del Crit, que limita al sud amb la cala de la Font Morisca (estan separades per una roca foradada) i al nord amb la del Vedell, hi ha tres barraques de pescadors. La primera té una volta de canó tradicional, la segona té planta rectangular i és més gran que la primera. Al davant de totes dues hi ha un tamariu centenari. Aquestes dues barraques es comuniquen per l'interior, des de les obres de rehabilitació que s'hi van fer al segle XX, que van cobrir les antigues voltes de canó amb cobertes de teula àrab. A les façanes que donen a mar hi ha un portal de fusta, una finestra i els ulls de bou de l'entresolat. La tercera barraca també té volta de canó. Totes tres estructures van ser construïdes amb materials autòctons (murs de pedra fixats amb morter, arrebossats i encalcinats) i estan incrustades al penya-segat per la part posterior. Segons la memòria popular, després de la Guerra Civil a les barraques del Crit s'hi amagava contraban de tabac.

Les roques del cap de Planes, amb les illes Formigues al fons. Foto: Puri Abarca

A la cala d'en Massoni hi ha una construcció que es pot considerar barraca, malgrat que no ha estat mai utilitzada per pescadors ni va ser construïda amb aquest objectiu. La cala d'en Massoni es troba a l'extrem nord del terme de Mont-ras, just als límits marítims del municipi de Palafrugell i forma part del conjunt del Jardí Botànic de Cap Roig. S'hi accedeix des dels jardins, per unes escales que baixen fins a mar. La construcció va ser dissenyada a la dècada de 1930 pel matrimoni Woevodsky (que va adquirir la finca de Cap Roig l'any 1927), com a lloc d'oci i, si calia, refugi de navegants en cas de mal temps. A la zona, hi ha un espai on l'esposa del coronel rus Nicolai Woevodsky, l'anglesa Dorothy Webster, solia prendre-hi banyes de mar. Amb el temps, aquest espai va ser batejat com *la banyera de la russa*.

La defensa del Crit

L'estat gairebé verge de les cales de Mont-ras va ser amenaçat, als anys 70 del segle XX, per un projecte de construcció d'un port esportiu a la cala del Crit, amb capacitat per a un miler d'amarratges. La desencertada iniciativa va provocar l'aparició d'un intens moviment ciutadà en contra del projecte i a favor de preservar el paratge. A finals dels anys setanta, l'anomenada Comissió Gestora del Port de Palafrugell, encapçalada pel promotor immobiliari Eduardo Garrido, amb el suport d'alguns grups de pressió i membres d'associacions veïnals de Calella, Llafranc

i Tamariu, va presentar un projecte per construir un port a la zona, sense concretar un lloc exacte, però deixant clar que havia de ser entre el litoral de Palafrugell i el de Mont-ras.

Les opcions de llocs de Palafrugell, com ara el cap de Sant Sebastià, cala Pedrosa o Llafranc (es proposava modificar el port existent), van ser descartades pel seu elevat cost. Després de les eleccions municipals de 1979, les primeres democràtiques, els promotors van canviar d'idea (temien que les forces guanyadores, d'esquerres, no hi estarien d'acord) i van posar els ulls sobre la cala del Crit. Van batejar el projecte com a Port de l'Illa i el van presentar a l'Ajuntament de Mont-ras, l'equip de govern del qual el va aprovar provisionalment el febrer de 1981. Paral·lelament al projecte del port, la promotora Mont-ras Mar planejava la construcció d'una urbanització a la zona, aprofitant la demanda immobiliària que la instal·lació nàutica comportaria.

Les gestions van aixecar nombroses queixes d'ecologistes i habitants de Mont-ras i Palafrugell, que es mostraven clarament en contra del projecte. Així, va néixer el Grup Promotor contra el Port del Crit, que va posar en marxa un massiu moviment popular, que va mantenir converses amb administracions i entitats, a més de promoure nombroses activitats, amb el lema «El port...? Un nyap. Diguem prou». Alguns consellers de la Generalitat de Catalunya es van mostrar contraris a la construcció del port al paratge verge del Crit, de manera que l'àmbit polític es començava a unir al moviment ciutadà. Després de dos anys de recursos, revisions de plànols i protestes, el setembre de 1983 el govern català va desestimar el projecte i no se'n va

Campanya de signatures en contra del port del Crit. Foto: Paco Dalmau

a tornar a parlar mai més. L'espai ha continuat verge i amb la sola presència de tres barraques de pescadors, que l'ordenament urbanístic no permet modificar.

Més endavant, un nou projecte (que en aquest cas sí que va tirar endavant) per construir un habitatge de luxe al cap de Planes va revifar les accions reivindicatives i va acabar amb la creació de la Coordinadora Salvem el Crit. La iniciativa va sorgir l'abril de 1996, en una taula rodona organitzada a Palafrugell sobre la situació del cap de Planes. Hi participaven Arítjol (associació palafrugellenca per a la defensa del medi ambient), l'Agrupació Excursionista de Palafrugell, l'Associació d'Amics de la Unesco de Palafrugell i l'Associació Salvem Castell (un paratge de Palamós que havia estat amenaçat per la febre immobiliària a principis dels anys noranta). Un multimilionari havia comprat l'espai sobre el penya-segat del cap de Planes i va començar a fer moviments de terres i a talar arbres de manera descontrolada. Tot i les protestes, finalment, es va fer la construcció.

Les illes Formigues

Les illes Formigues estan formades per un conjunt de setze illots situats a 800 metres del cap de Planes i a 1.300 de la punta d'en Canet. Territorialment, són compartides pels municipis de Palafrugell i Palamós, però no sempre ha estat així. Com que Mont-ras va adquirir domini sobre la zona marítima a principis del segle XX (encara que no se sàpiga exactament com), el poble es va situar enmig de les negociacions sobre la territorialitat de les illes. No hi ha dubte que fins al 1717 la gestió de les Formigues havia estat compartida per Palamós i Palafrugell; existeix un document de concòrdia relatiu a la divisió dels termes i les jurisdiccions de cada municipi, del 4 de setembre de 1717. Però les illes Formigues estan situades gairebé en línia amb el cap de Planes, punt de divisió litoral entre els termes de Palamós i Mont-ras.

A principis del segle XXI van començar els enfrontaments entre els ajuntaments de Palamós i Palafrugell per definir els límits municipals de les illes Formigues, les quals, per la Llei marítima, són de l'Estat espanyol. El 2006, els ajuntaments de Palamós i Mont-ras van pactar que les illes pertanyien tan sols a Palamós. L'Ajuntament de Palafrugell va demanar la revisió d'aquest acord amb arguments com ara que les Formigues històricament havien estat objecte d'un ús compartit. El 2009, la Generalitat va resoldre el conflicte i va dictar que les illes pertanyien a tots dos municipis, repartides d'aquesta manera: l'illa Gran (sa Trona o Formiga Gran) i els illots sa Roca Nerera, sa Llosa del Vapor, sa Creu de l'Illa, sa Roca de la Sardana, es Concagats i ses Lloses de Llevant i de Ponent estaven situats al terme de Palamós, i sa Planassa, sa Corba, s'escull Llagoster i els esculls de Fora (es Foraió de Fora), al de Palafrugell. L'Ajuntament de Palamós va recórrer el dictamen, perquè insistia que totes les illes havien de pertànyer al seu terme, però dues sentències del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (2011 i 2015) van ratificar la resolució. Mont-ras, de manera voluntària, va quedar definitivament fora de l'acord i, a canvi, va obtenir jurisdicció sobre els esculls

i les illes del cap de Planes. Tot i això, les Formigues continuen essent part del panorama marítim de la costa de Mont-ras.

Els illots són un refugi per a ocells com ara gavines, mascarells, baldrigues, xatracs i corbs marins, i les espècies marines que n'habiten els fons són nombroses. Hi ha moltes coves submarines i hi abunden les gorgònies multicolors. L'any 2011 s'havia d'aprovar el projecte de reserva marina de les illes, però no va tirar endavant per motius pressupostaris.

A la zona hi han encallat nombrosos vaixells, com ara el vapor *Algier* (1899) i el butaner *Newton* (1964). Però el fet històric més rellevant va ser la batalla de les Formigues, que va tenir lloc els dies 28 d'agost i 3 i 4 de setembre de 1285, en el marc de la croada contra la Corona d'Aragó. Les tropes catalanes i aragoneses, comandades per l'almirall Roger de Llúria, van derrotar les franceses, dirigides per Felip III l'Ardit.

La roca foradada que separa el Crit de la Font Morisca. Foto: Puri Abarca

CONSTRUCCIONS I PROMOCIONS

FAMISOL S.L.

PARATGE PORTALADA 3.B
17200 PALAFRUGELL

TEL. 619 119 060
620 286 292

TECOMAC

VENDA, REPARACIÓ I LLOGUER DE MAQUINÀRIA
JARDINERIA, FORESTAL I DE L'HORTA

☎ 972 307 803 - 629 757 580
📍 C/ Sant Pere, 57 - Palafrugell
✉ info@tecomac.cat

🌐 tecomac.cat
📷 @tecomac.cat

HONDA

ECHO

OREGON

SNAPPER

FISKARS

Baixada a la cala del Crit. Foto: Puri Abarca

Pirates i corsaris

Com la resta de la Mediterrània, la costa litoral de Mont-ras va patir atacs de pirates i corsaris, sobretot entre els segles XV i XVII, amb l'expansió de l'Imperi otomà. La zona litoral entre Palafrugell, Mont-ras i Palamós va patir nombrosos atacs de pirates i corsaris entre els segles XV i XVII i alguns veïns de Mont-ras hi van perdre la vida. En el llibre de defuncions de la parròquia de Palafrugell consta que el 21 d'abril de 1474 hi va haver un atac pirata, amb resultat de mort: l'agutzil d'una galera que hi havia a Palamós va anar, amb sis companys i setze «moros», a fer llenya al prat de la Font Morisca de Mont-ras. Els esmentats «moros» van matar l'agutzil i els seus companys. L'1 de setembre de 1502, Sebastià Prats, fuster de Mont-ras, va morir durant un atac corsari. En el gran atac corsari del 1543 a Palamós, hi van morir un home de Mont-ras i cinc de Palafrugell. El 8 de juny de 1578, Bernat Peric, fill de Bernat Peric de Mont-ras, va ser assassinat a la torre del raval de Dalt de Palafrugell, amb foc de pedrenyal, també durant un atac. El 20 de juny de

1598, moria Pere Jonama, del mas Jonama de Mont-ras. El 4 de setembre de 1605, quatre fragates van desembarcar prop de cap Roig (Calella) i van capturar tres homes de Mont-ras que hi feien guàrdia.

Quan, entre els segles XIV i XV, amb l'avançament dels otomans, ja s'albirava que hi hauria una situació futura de perill, es van començar a construir edificis de vigilància i defensa al llarg de tota la costa. Les torres de guaita estaven situades en punts estratègics que permetien observar el mar i els camins principals d'accés a les poblacions, de manera que la població tingués temps de refugiar-se a les esglésies en cas d'un atac. Per aconseguir un avís eficient, existia un sistema de comunicació entre les torres (fumades, fogueres o corns). A Mont-ras, la torre Simona, la de Can Colom, la del mas Gorgoll i la de Can Joanola, a més de l'església de Sant Esteve, formaven part del sistema defensiu i de vigilància que abastava els dominis de Palafrugell. Aquest entramat incloïa també la torre de Sant Sebastià de la Guarda, la de les Torretes, la de Calella o la de Santa Margarida.

Mural dibuixat per la il·lustradora Pilarín Bayés, sobre la llegenda del Crit

La llegenda del Crit

Els atacs de pirates i corsaris han inspirat algunes llegendes a la zona, al llarg dels segles, la més coneguda de les quals és la de la donzella raptada i assassinada a la cala del Crit. Hi ha diferents versions de la llegenda, però totes conflueixen al final en la mort de la donzella i els seus crits de desesperació. Segons la versió més explicada, una nit (sense data específica), cap a les dotze, uns pescadors van detectar la presència d'una nau otomana al davant de la font Morisca, a tocar de la cala del Crit. Portava quinze tripulants i era capitanejada per un dels pirates més temibles de totes les històries conegudes

(moltes de les quals probablement eren de ficció), el pirata Amara. Com que hi havia boira, la nau va fondejar a la zona i, en fer-se de dia, quan ja es disposaven a marxar, els pirates van sentir el cant d'un gall. Van pensar que hi devia haver alguna casa a la vora que podrien saquejar. I així va ser: van entrar al mas de Cal Gall Peric, van robar a la casa, van lligar el propietari i es van endur una de les seves filles. Però la noia es va resistir a l'atac amb força i va mossegar el dit del capità quan aquest se l'enduia cap al vaixell com a presonera. El pirata es va enfadar molt i li va tallar el cap amb la seva espasa. Els crits de desesperació de la noia abans de ser decapitada van donar nom a la cala del Crit.

Promediter, s.l.

PROMOCIONS I CONSTRUCCIONS

Carrer Torroella, 116 C
17200 - Palafrugell
Telèfon 972 30 51 54
promediter@promediter.com

JABONES TER, S.L.
productes químics de neteja

Camí del Mas Resplandis, 7 - Polígon Industrial Riera d'Esclanyà
17213 Esclanyà (Girona)

T. 972 61 24 26 - F. 972 61 24 62
comercial@jabonester.net

La millor assegurança, al millor preu, en un clic.

Compara amb Doctori.com

Assegurança de
Salut

Calcular

Assegurança de
Cotxe

Calcular

Assegurança de
Moto

Calcular

Assegurança de
Decessos

Calcular

Assegurança de
Vida

Calcular

EL LITORAL DE MONT-RAS Entre la història i la llegenda

Evarist Puig Dunjó

La cala del Crit. Fotografia de Gerard Xarles

El municipi de Mont-ras té un litoral breu —no gaire més d'un quilòmetre de costa entre el cap de Planes i la cala d'es Vedell— de gran valor ecològic i panoràmic, com tota la fracció que correspon a l'espai natural on està inserit.

Es tracta d'un coster abrupte, on dominen la verdor dels pins i els tons grisos i rogencs, granítics, de penya-segats allunyats de grans edificis, carreteres i ports nàutics. Embolcallat de velles històries i llegendes, manté el regust de Costa Brava autèntica, d'excel·lència irreplicable i de xefles a trenc d'onada.

La llegenda de la *mili*

El territori de Mont-ras apareix citat en documents històrics des d'èpoques molt antigues, però no es va constituir com a municipi independent fins l'any 1858, quan es va segregar de Palafrugell.

Conta una llegenda que llavors va obtenir sortida al mar per fer possible que els nois de Mont-ras poguessin fer la *mili* a la Marina. És certa aquesta afirmació? Potser sí, però puc assegurar que, des d'època medieval, els masovers dels paratges propers a aquella fracció litoral

ja depenien de la parròquia de Mont-ras per a qüestions celestials, tan ben considerades com les terrenals.

Una arrossada al Crit

El Crit és la cala més coneguda de Mont-ras, tant per la seva bellesa natural com per una llegenda molt divulgada, transmesa de generació en generació, que hauria originat la denominació de la platja.

De petit me l'havia explicada en Pere Coll Perich, en aquells moments propietari de Cas Gall i descendent directe de Josep Perich, amo del mas d'on, feia molts anys, una colla de sarraïns es varen endur una noia que no es va tornar a veure mai més. A la cala on els pirates tindrien la barca, la xiqueta va fer un gran crit i, com que en aquell indret hi ha molt de ressò, el gemec es va sentir per tota la contrada.

Al segle XX, la llegenda del Crit ha passat a la lletra escrita de diaris, revistes i llibres, revestida de moltes dades, algunes probablement verídiques, que només podien conèixer els malfactors. D'altres, com el cant del gall que hauria orientat els pirates i donat nom al mas, pertanyen al món de la ficció.

Cas Gall, també conegut com Cas Gall Perich, és un mas molt antic, ara restaurat amb finalitat residencial, situat a la capçalera de la riera de Canyelles, no gaire lluny del litoral de Mont-ras. La dècada del 1950 hi vaig passar uns dies convidat, tant a causa de l'amistat amb els masovers com pel meu interès a conèixer algun detall desconegut del sinistre abans comentat.

El mas de Cas Gall, actualment. Fotografia d'Esteve Salabert

Tot i això, la meua estada a Cas Gall només va servir per descobrir el litoral de Mont-ras i el meravellós territori que l'envolta. Amfitrions i convidat, carregats amb ingredients per al dinar, vàrem pujar al puig de Terme,

separació dels antics feus medievals del Priorat de Santa Anna i del Comtat de Palamós. Gran panorama:

“Si pugessis a dalt del Puig de Terme
veuries el pla de Palafrugell,
Carall Bernat i les platges de Calella...
Veuries la cova de Cap Gros,
el Miramar i el Jeroglífic,
tot Cap de Planes i l'illa del Furió.”

Un corriol ens va dur a sobre de la cala d'es Vedell, amb vistes sobre l'illa, les Formigues i el mar immens. Fa poc, els ajuntaments de Palamós i Palafrugell s'han disputat i repartit les Formigues. Per mi, pertanyen a Mont-ras, que es troba entremig, però els mont-rasencs no varen entrar al litigi. Varen fer bé.

Caminant entre pinedes vam baixar al Crit, cala de sorra i rotllons amb dues o tres barraques de

pescadors, llavors encara en bon estat de conservació; un lloc solitari, paradisiac per al bany i la pesca i per ferhi, en el nostre cas, una bona arrossada, menjar una síndria refrescada amb aigua de mar i aixecar el porró amb vi de collita pròpia. Cap problema per fer abans un bon sarró de marisc —ara desaparegut del tot— i per proveir-nos d'aigua per coure l'arròs a la cassola. L'aigua de font —fresca i regalada— era, juntament amb un bon sofregit, ingredient indispensable per a una arrossada.

Darrere un forat natural a la roca, que sembla fet expressament per filmar una pel·lícula de corsaris, es passa a l'altra banda de la cala, on existia la font Morisca, amb aigua dolça a dojo. Ja documentada amb aquest nom l'any 1325, pirates i pescadors s'hi proveïen fins que, en època recent, esllavissades o captacions diverses n'estroncaren el raig. Es diu que ara la deu va a parar al mar. Una altra llegenda?

C/ Torres Jonama, 60
17253 MONT-RAS

Tel: 972 30 29 96
Email: jordi@serralleriaalsina.com

Revisant arxius

Amb el pas del temps, els fets de Cas Gall i del Crit continuen imprecisos en ciència exacta. El maig del 1965, la *Revista de Palafrugell* publicava un article on s'afirmava, sense indicar-ne la font documental, que el 13 de setembre del 1693 una quinzena de pirates s'emportaren captius tota la família del mas Gall, exceptuant una bella noia rossa del mas que va ser degollada a la cala en defensar-se a dentegades.

Seguint aquest fil, vaig revisar el Llibre de comptes de la vila de Palamós (1710-1749), conservat a l'Arxiu Municipal, que conté, amb data 10 de maig de 1726, la següent anotació:

“A dit dia enviarem a Aloy Ponsjoan en Montras a casa del Gay Parich per saber si era veritat quels moros san haguessin aportat una familia y haguessin cramada la casa...”

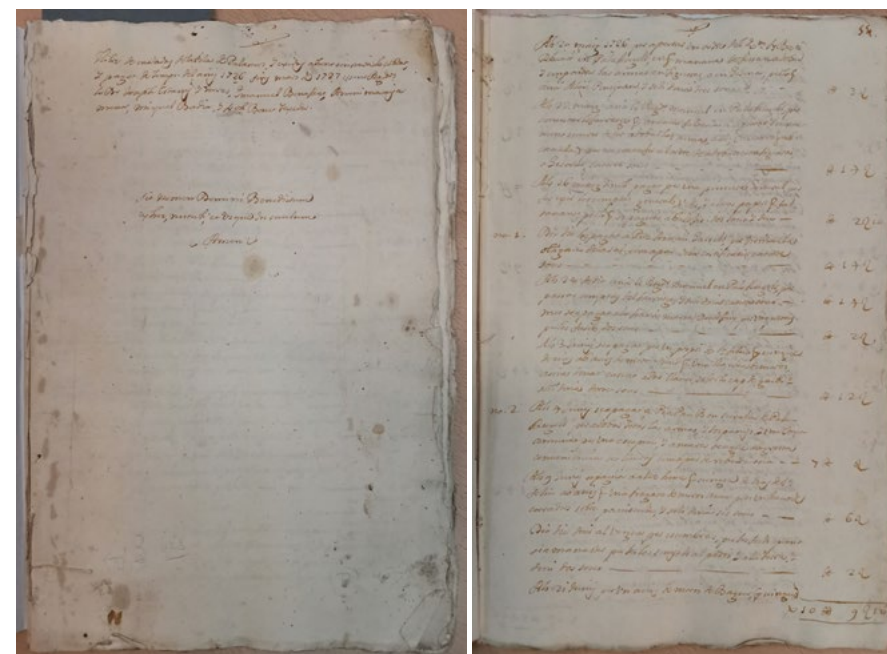
La nota no aclareix el resultat de la gestió, però aporta una certa claredat en relació amb l'època i fa creure que al tal senyor Perich, amo del mas, li deien Gall de motiu.

Després vaig trobar una inscripció de l'any 1717 al *Llibre del Consell de la vila de Palafrugell*, a la qual pertanyia el territori de Mont-ras, que aclareix que el mas Gall ja era conegut amb aquest nom abans del 1726, la qual cosa desmentiria que la nomenclatura provingués del suposat *quiquiriquic* la nit del rapte. També apareix a la llista una altra propietat a nom de Josep Perich.

La societat d'en Nyoca

Des del Crit fins a cap Roig, un corriol ressegueix penya-segats. Des del sender es pot gaudir de la vista de la cala d'es Vedell, la més septentrional del litoral mont-rasenc. Sembla que el nom prové de la presència, en altres temps, d'una vaca marina, mamífer gens habitual en aquestes latituds. Una altra llegenda?

Es Vedell és una platgeta rocosa, sense sorra, plena de rotilons, només accessible per la banda de mar. Hi varen acudir durant molts estius seguits els socis i simpatitzants d'una colla de palafrugellencs coneguda com la Societat d'en Nyoca. Estava formada de manera majoritària —però no exclusiva— per antics esportistes del Futbol Club Palafrugell i escriptors del despatx de Manufactures.

Comptes de la vila de Palamós, 1726. Fons Ajuntament de Palamós. Servei d'Arxiu Municipal de Palamós. (Imatge de la portada i dels comptes de 20 de maig de 1726)

Joseph Deja, y Gaudes	20 896
Pedro y Mallorica	20 293
Antonio Mallorica	70 98
Juan Carabaz	50 4911
José par Quintana	00 899
Francisco Pora Honore y Jarich	10 892
Isabaria vargonio	10 892
Damia Servi	4 152 8
Maria Anton	14 128
y por lo mas gati	00 92 8
José vargonio	00 895
la Aluda bravo	0 150
José Parich	0 150
Pora Pora	14 50
Pora Honore y Jarich	20 150
Pora page	34 100
Juan Rocho	4 98 5
Isabaria vargonio	4 128
Isabaria vargonio	20 12 2
Isabaria vargonio	20 30 9
Isabaria vargonio	10 30 9
Isabaria vargonio	34 50 0
Isabaria vargonio	4 80 8
Isabaria vargonio	4 150 8
Isabaria vargonio	4 150 8
Isabaria vargonio	14 80 2
Isabaria vargonio	20 150 9
Isabaria vargonio	

Pàgina tretze del llibre de la Talla de Palafrugell de l'any 1717. Arxiu Municipal de Palafrugell. Fons Ajuntament de Palafrugell

La Societat d'en Nyoca no tenia estatuts, llibres de comptabilitat ni consell d'administració, però sí un president vitalici: en Josep Esparragó, *Gori*, antic capità de l'equip de futbol, i una vintena de socis, tots homes. Els qui volien —no sempre hi eren tots— es feien a la mar de Calella o de Llafranc amb un parell de barques, a les sis del matí de cada diumenge, del quinze de juny fins a mitjan setembre. Pescaven julivies i serrans, feien un parell de sarrons de musclos a l'Illa i desembarcaven a la cala d'es Vedell. Fregien el peix, bullien els musclos, cuinaven, si s'esqueia, un bon suquet, preparaven grans amanides i allargaven l'esmorzar fins al berenar amb converses, *brut nature*, vi fresquet i cantada d'havaneres, ranxeres mexicanes i, sobretot, una peça de repertori propi:

“Ja hem arribat, ja som aquí,
visca la mare que ens va parir!
Muts a la gàbia, maldecaps, cap...
diuen que no podem comprar bandera
perquè no tenim calés.
No hi ha cap baix que valgui res,
ni cap segon que pugui anar,
els únics que valen són els primers,
però no saben entonar...
Un diumenge a la tarda
mai diríeu on vam anar:
a casa d'un drapaire,
que ens hi vàrem afartar
de draps, ferro vell,
espartenyots i sabatots,
barrets podrits,
vidres trencats, pells de conill,
i vàrem fer una salsa
que ens hi vàrem llepar els dits.”

Una cançó, una vegada més, compendi d'història i de llegenda. L'havien cantada, amb mínimes variacions, els patriotes empresonats a Perpinyà l'any 1927, a causa dels fets de Prats de Molló. També, al-

Membres de la Societat d'en Nyoca a l'entorn de la cala d'es Vedell. Arxiu Francesc Cama

guns soldats catalans que feien la mili a l'Àfrica els anys cinquanta i, després, la colla d'en Melo Juscafresa a cala Pedrosa.

El temps passa per a tothom, la vida imposa les seves lleis i els socis d'en Nyoca acabaren plegant veles. A la cala d'es Vedell ja no hi ha, als estius, aquell tàlem immens que la cobria, i els temporals deuen haver enderrocat la taula de pedra, els fogons i els seients fets amb còdols arrodonits per les ones. Potser seria convenient gravar-hi, en una placa, uns versos escrits per Josep Martí Clarà, *Bepes*, quan hi va anar convidat:

“Sabeu la glòria sempre lloada
per més que llocs l'han volgut seguir,
de coure el peix al caire d'onada
sobre dos rocs amb un ramell de pi,
el plat d'una amanida sense parell
amb el tomàquet golós tan vermell,
el pebrot que es fica a cada entranya
i la ceba dolça que mai enganya
si un cop de puny li esclafa bé el clovell.”

Ho mereix la memòria de gent tan fantàstica i divertida.

COSES VISTES

Fundació Josep Pla

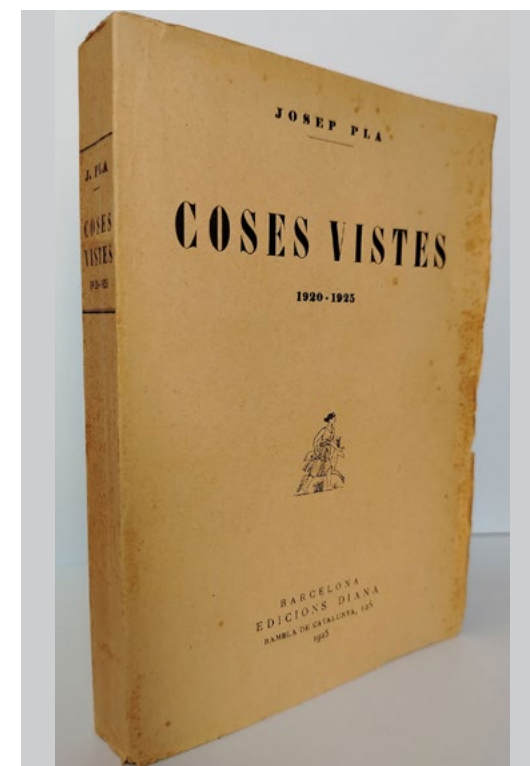
La família tenia una barraca i un tros de terra ple de pedres a dalt d'una de les crestes de la costa. La terra havia estat vinya, però la fil·loxera se l'havia menjada. La casa queia, el pou era ple de pedres. Gervasi se n'anà a viure allà dalt.

Arreglà un xic la casa, netejà el pou i començà de treballar la terra per altra vegada fer-ne vinya. Amb les pedres feu una escalonada en els pendissos i començà de plantar ceps. Comprà una escopeta vella, se li presentà un gos mig mort que no volia ningú i per entretenir-se anava de vegades a tirar una escopetada. Al darrere de la barraca hi posà quatre o cinc ruscos, amb abelles. Quan plovia, Gervasi agafava un fanal de llauna i un paraigües de família i sortia pels barrancs a caçar caragols.

En el treball de plantar la vinya l'ajudà algun personatge del conclave dels esquenadrets. El foraster dormia a la barraca, menjava el que podia i, si li donava la gana, treballava una estona. De mica en mica, la vinya va anar guanyant terreny i al cap d'uns quants anys el vi de la vinya del Gervasi tingué una gran fama a tota la rodalia. La vinya, en realitat, produïa poc, la terra era dura de pelar, però el que sortia era d'una gran qualitat.

[...]

En pondre's el sol Gervasi agafava un rosat i enorme caragol de mar i des dels quatre punts cardinals de la barraca donava uns tocs amb el corn. Això ho feia en sortir i en pondre's el sol i a migdia. Com que Gervasi va establir aquest costum el primer dia, d'arribada, això ha creat ja una tradició. Els primers dies la gent va creure que aquell tocar el corn era una pura facècia. Després la gent en començà de fer cas i avui el corn de Gervasi, en aquells paratges, és una institució perquè la gent disposa la seva vida i la seva feina segons el corn. Ara, la gent no sabria passar-se'n, els bruels formen part del ritme de la terra i el dia que el caragol s'apagui i Gervasi es mori tothom trobarà que li falta alguna cosa.

Portada de la primera edició de *Coses vistes* editat per l'editorial Diana el 1925. L'Exposició temporal a la Fundació Josep Pla commemora els 100 anys de la publicació.

Els vaixells que passen per aquestes mars coneixen també els tocs de corn i hi ha xabecs i bergantins que sempre que es troben a l'altura de la vinya saluden amb la bandera. La primera vegada que això va passar, el cor de Gervasi s'emplenà d'alegria i el seu cap d'il·lusions. Aquell dia Gervasi tingué el caragol a la boca més de tres hores i va tocar una vertadera simfonia, fins que el bergantí es va perdre a l'horitzó. Bufà tant que se n'hagué d'anar al llit amb el pit romput i amb un cap com un tabal.

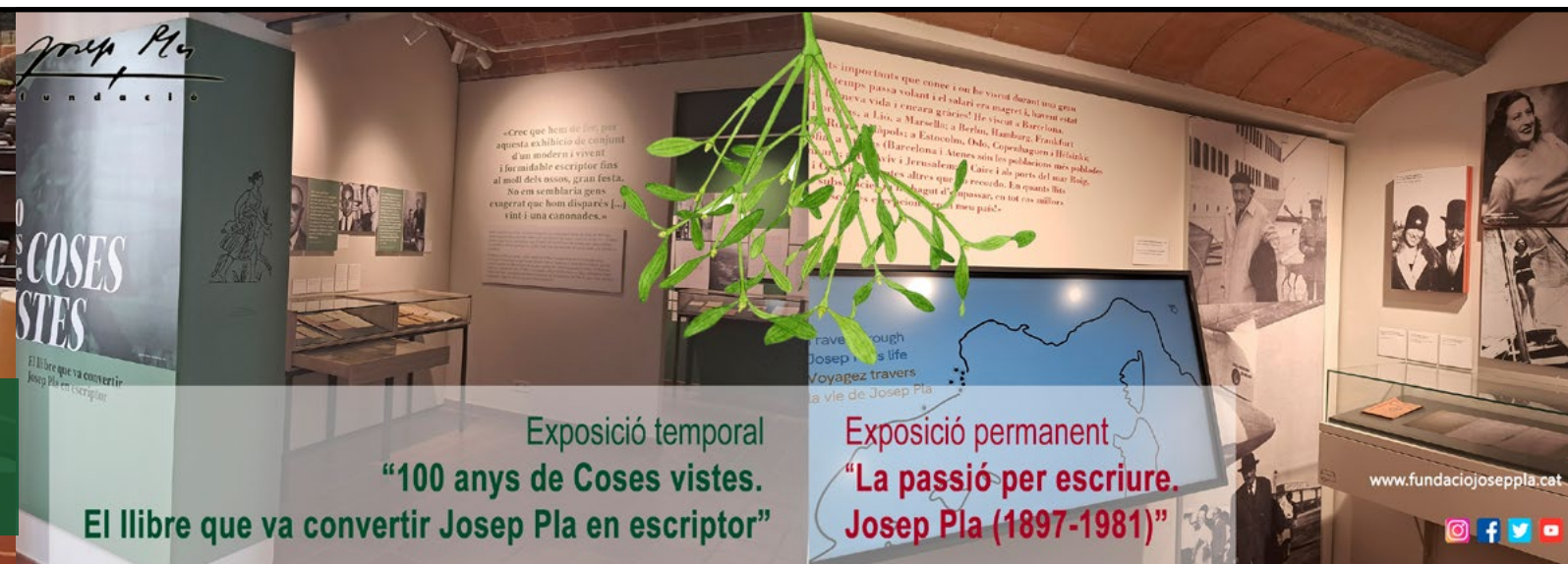
Aquell dia, la gent de terra endins va creure que Gervasi anunciava la fi del món.

Josep Pla. *Historia de Gervasi. Coses vistes (1920-1925)*. Destino, 2025. Edició a cura de Maria-Arboç Terrades.

CERÀMIQUES

Crta. Palamós a la Bisbal C-31 Km. 330 - 17253 MONT-RAS
Tel. 972 30 25 71
Email. ceramiqueslaciutadella@gmail.com

Exposició temporal
“100 anys de Coses vistes.
El llibre que va convertir Josep Pla en escriptor”

Exposició permanent
“La passió per escriure.
Josep Pla (1897-1981)”

www.fundaciojoseppla.cat

DEIXA'T PORTAR!

TRANSPORT PUNTUAL, PORTA A PORTA, SENSE PREOCUPACIONS
Serveis personalitzats de qualitat, a preus assequibles, amb conductors professionals

TRASLLATS A / DES DE AEROPORTS, ESTACIONS DE TREN I PORTS
Et recollim puntualment al lloc indicat.

EMPRESSES

Beneficia't de la nostra experiència logística perquè la organització de les teves reunions i esdeveniments sigui tot un èxit.

TURISME ACTIU

Especialistes en trasllats de golf, neu, ciclisme i senderisme. Tenim els recursos necessaris per el desplaçament tant de grups com individuals.

C/Lluís Companys, 4 - Local 1
17200 Palafrugell (Girona)
T +34 972 96 33 22

info@maypebus.com
www.maypebus.com

MAYPE

COSTA BRAVA
LUXURYCARS

Lloguer de cotxes de luxe amb conductor a la COSTA BRAVA

TRASLLATS A / DES DE
AEROPORTS, ESTACIONS I PORTS

DISPOSICIONS DE LA
FLOTA EL TEMPS QUE NECESSITI

ASSESSORAMENT DE FORMA
PERSONALITZADA PER EVENTS

COSTA BRAVA
LUXURYCARS

C/Lluís Companys, 4 - Local 1
17200 Palafrugell (Girona)
T +34 872 22 02 02
info@costabraluxurycars.com
www.costabraluxurycars.com

TALLER JOAN ANDREU, S.L.

REPARACIÓ INTEGRAL DE L'AUTOMÒBIL

Serveis:

Alarques. Equips de música. Especialistes en aire condicionat. Diagnosi de frens/suspensions. Preparació de l'automòbil per passar les revisions de la ITV. Bobinatges. Injecció electrònica. Obtenció de tot tipus de peces de recanvi.

Lloguer:

Jardineria. Bombes. Construcció. Pintura. Compactació. Martells. Grups electrònics. Compressors. Metall. Neteja. Fusteria. Màquines.

VENDA DE MAQUINÀRIA, LLOGUER I REPARACIÓ JARDINERIA, FORESTAL, HORTA I CONSTRUCCIÓ SERVEI DE LLIURAMENT I RECOLLIDA A DOMICILI

- Tenim una àmplia experiència en el sector.
- Assessoram i busquem la millor eina per a cada treball, tant a empreses com a particulars.
- Us oferim servei propi de reparació i manteniment, recanvis i accessoris.
- Tota la maquinària surt provada i a punt per ser utilitzada.

C/ Terme, 30 ESCLANYÀ (Girona)

tlf.: 972 611 953 Fax: 972 303 389

www.joanandreu.cat / e-mail: tallerjoanandreu@gmail.com

PLATILLO DE PARAULES: SELECCIONS LITERÀRIES

Carme Fenoll Clarabuch, Bibliotecària

La passió dels estranys, Marina Garcés. Ed. Galaxia Gutenberg, 2025

Un assaig que pensa l'amistat com un vincle viu i impur, lluny de l'ideal de *puresa* que sovint li atribuïm. Garcés hi interroga què deixem fora quan convertim l'amistat en un model moral i proposa entendre-la com una pràctica compartida que ens obre als altres –fins i tot a qui ens és estrany– i que sosté comunitats fràgils, però reals. Des dels clàssics fins a les relacions digitals d'avui, el llibre dibuixa un mapa d'afinitats, cures i complicitats que fan possible fer-se lloc amb els altres. Un **entrant** filosòfic i proper, ideal per començar el menú literari d'aquest novembre amb una lectura que desperta el pensament i afina la mirada.

Les bibliotecàries del front, Janet Skeslien Charles. Ed. Navona, 2025

Basada en fets reals, aquesta novel·la homenatja les dones que van mantenir viva la lectura durant la Segona Guerra Mundial. Amb sensibilitat i rigor, Skeslien Charles ens trasllada a primera línia de combat. Una història sobre el poder de la cultura i la solidaritat femenina que emociona i inspira. Un plat fort de memòria, llibertat i amor pels llibres. I si us ve de gust aquesta línia narrativa, amb un títol molt similar trobareu *La bibliotecària del front* de Berta Jardí, amb el testimoni de la bibliotecària Aurora Díaz Plaja i el Bibliobús del front. Un **primer plat** ple de cos i sabor, que ens recorda que la cultura pot ser un acte de resistència i que les paraules, de vegades, alimenten més que el pa.

Fam, Núria Busquet Molist. Ed. Periscopi, 2025

Una mare confessa la lluita al costat de la seva filla adolescent contra l'anorèxia, una malaltia que erosiona el cos i també l'ànima de qui estima. Amb una prosa directa i despulada, Busquet Molist converteix el dolor i la por en llenguatge, fent del relat una catarsi íntima però també col·lectiva: la d'unes mares que intenten comprendre l'abisme sense perdre la tendresa. Al llarg de les seves pàgines, hi ressona la culpa, la impotència i la necessitat de trobar sentit al patiment, però també hi batega una voluntat de resistència i de llum. L'autora ens recorda que la fam, física o emocional, és una metàfora de les mancances i els desitjos que ens travessen i que estimar, de vegades, vol dir simplement resistir. Unes **postres** dures i necessàries, que deixen un regust de veritat i de llum guanyada a pols.

CALA DEL CRIT

Foto: Xavier Grañén

“Passat el cap de Planes, hi ha una cala anomenada el Crit o Font Morisca, plena de roques a flor d'aigua, dolenta amb tots els temps, que té una o dues barraques ombrejades per uns tamarius i una mica d'aigua dolça.”

Pla, J. 1965. Cap Roig. Dins *Guia de la Costa Brava*. Ediciones Destino
[traducció de l'original feta per La Torre Ferrera]

NIT D'ANGOIXA A PALAFRUGELL, MONT-RAS I FITOR

Josep Castelló Regencós, “Caste”

Sa Roncadora. Foto: Xavier Grañén

A finals del segle XIX, a les nits del Baix Empordà hi regnava la quietud. Sense pràcticament contaminació lumínica ni acústica, en fosques de lluna vella, si bufava la tramuntana els estels brillaven i les constel·lacions es definien a bell ull en la immensitat. Quant a la tranquil·litat, qualsevol soroll es percebia a distància. Per exemple, es deia que en dies de grans temporals de llevant, se sentien els brams de sa Roncadora d'Aigua Xelida a dos o tres quilòmetres a la rodona.

Artemio Ferrer i el seu fill Fernando calant les armallades davant del Golfet de Calella de Palafrugell, 1959. Foto Arcadi Gili i Garcia. Arxiu Municipal de Palafrugell.

Per aquest efecte, el fenomen que ara recordarem tingué un ressò -i mai més ben dit- més general que no pas si hagués succeït en l'actualitat. El relat l'hem repescat d'un diari de l'època:

“Hace dias se cometió un atentado incalificable que, además, sembro la alarma en Palafrugell. Serian como las dos de la madrugada cuando los habitantes de la referida población fueron despertados por el ruido de 18 á 20 detonaciones formidables. Averiguada la causa, resultó ser producidas aquéllas por la explosión de grandes cartuchos de dinamita colocados por mano criminal junto á las paredes del cementerio nuevo católico. Los cartuchos, afortunadamente, no debian ser muy cargados, y por lo mismo los desperfectes materiales no fueron de consideración; però el susto de los morigerados palafrugellenses fué más que regular. Hay que tener en cuenta que las detonaciones se oyeron perfectamente en Montras, en la plaza de Tamaren, y también en Fitor, pueblo distante dos horas de Palafrugell. Los vecinos de esta última población creian que las casas se les venien encima, y en los demás citados se reunió el somaten y los carabineros dispusieron ir á Palafrugell, creyendo que en realidad ocurría allí algo muy grave” (sic). El Diario Español (13/02/1887).

I quins foren els motius d'aquelles detonacions? Es tractà d'una simple bretolada per espantar els veïns? De fet, com que en aquella època funcionaven a ple rendiment les mines de Mont-ras i les de Begur, els malfactors podrien haver robat els explosius de dins el recinte. Hem de tenir en compte que l'ús d'aquest material per part de particulars no era una cosa estranya, ja que hi havia pescadors furtius que n'empraven per a capturar peix a l'engròs. A tall d'exemple, recordem un personatge begurenc anomenat es *Miner*, del qual parla Josep Pla i que perdé una mà en un accident per culpa d'aquesta pràctica.

Estirant l'art de platja a Tamariu, a principis del segle XX. Edició Salvador Bonet. Arxiu Municipal de Palafrugell. Col·lecció Lluís Batlle Reixach.

També podia haver estat un motiu de disconformitat sobre la ubicació del nou cementiri municipal de Palafrugell, construït l'any 1885 al paratge del coll de Morena a tocar dels límits amb Mont-ras. En aquest cas, la protesta hauria anat amb dos anys de retard...

Per altra banda, com que per aquelles dates faltava poc més d'un mes per fer el viatge inaugural del nou tramvia -conegut popularment com el Tren

Petit- entre el port de Palamós i Flaçà (27 de març de 1887); potser una tercera hipòtesi portaria a pensar en un acte de discrepància contra el traçat de la línia que des de la part sud de Palafrugell s'apropava a Mont-ras travessant el pont d'en Bitlla.

En qualsevol cas, fos el que fos, sense haver-hi hagut danys personals, mai més no es va sentir a parlar sobre la causa que pertorbà la serenor d'una nit d'hivern de finals del segle XIX.

neda
Pool & Spa

DREAM YOUR POOL

www.nedapool.com

+34 972 60 05 34

f i

LA TEVA BOTIGA ESPECIALITZADA PISCINA I SPA

VALL-LLOBREGA | PLATJA D'ARO | CALDES DE MALAVELLA | L'ESCALA | EMPURIABRAVA

LES ESPÈCIES MARINES DE MONT-RAS I DEL MEDITERRANI

M. Àngels Bernadet Martínez

La Cala del Crit. Foto: Miquel Galceran

El terme municipal de Mont-ras disposa d’un tram de façana litoral on podem trobar, entre altres coses, cales naturals de còdols i una vista privilegiada a les illes Formigues. Aquestes illes van ser l’escenari d’un important esdeveniment de la història de la Catalunya medieval. Davant d’elles va tenir lloc el 1285, durant el regnat de Pere II el Gran, una batalla naval contra l’armada de Felip III de França, en la qual Roger de Llúria derrotà les tropes franceses de Felip III.

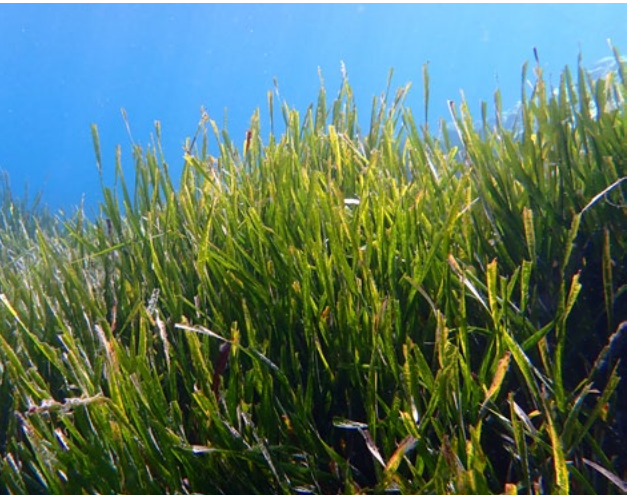
Les illes Formigues constitueixen un arxipèlag format per un conjunt de setze illots situats a uns 1.300 metres davant la punta d’en Canet, entre Palamós i Palafrugell, i a uns 800 metres del cap de Planes, entre Palamós i Mont-ras. Aquest arxipèlag deu el seu nom al fet de ser un conjunt d’illots petits i nombrosos disposats de tal manera que semblen la silueta de petits insectes, com les formigues.

Les roques que el formen són d’origen igni: granodiorites i granits alcalins, i quasi sense vegetació. En l’illot de la Formiga Gran hi ha un far que senyalitza la ubicació de l’arxipèlag per evitar que s’hi pugui embarrancar. Les illes Formigues són un refugi per a ocells marins, com gavines i corbs marins, que podem albirar palplantats damunt les roques o, si tenim més sort, els podem veure com pesquen al nostre costat mentre nedem.

En el fons marí d’aquestes illes hi ha esculls, coves i formes de vida com les gorgònies (corall tou). El fet d’estar constituïts per roques granítiques comporta que els seus fons siguin murs metamòrfics on es desenvolupa, entre altres espècies, el corall vermell. De fet, Josep Pla afirmava que aquest litoral s’hauria d’haver anomenat *Costa del Corall*, tot i que finalment va batejar-se amb el nom de Costa Brava.

Posidònia (*Posidonia oceànica*)

A la costa de Mont-ras també trobem les praderies de posidònia, majoritàriament en fons sorrencs. Com és sabut, tenen un gran valor ecològic, ja que fixen el fons marí i així protegeixen la costa. Fins i tot quan les seves fulles arriben a la vora, continuen sent útils: ajuden a frenar l’erosió de les platges. A part, són biòtops on molts peixos d’interès comercial desenvolupen part del seu cicle biològic. Per tant, aquestes praderies submarines formen ecosistemes essencials que sostenen la biodiversitat mediterrània perquè produeixen oxigen, estableixen el fons marí i ofereixen aliment i refugi a peixos, mol·luscs, crustacis i moltes altres espècies.

Posidònia oceànica. Foto: Frédéric Ducarme (Wikipedia)

El corall vermell (*Corallium rubrum*)

És un animal que viu fix al substrat i està format per un esquelet calcari vermell i uns pòlips amb vuit tentacles de color blanc amb els quals s’alimenta. Viu quasi exclusivament al Mediterrani. Per créixer, el corall necessita adherir-se a roques dures exposades a corrents submarins i on la llum ambient resulti poc intensa. Creix cap avall i fins i tot pot desenvolupar-se en l’obscuritat quasi total de coves i forats. El corall vermell dona nom a la comunitat submarina coneguda com a Coral·ligen. Aquesta comunitat es caracteritza per la presència d’una gran varietat d’organismes sèssils (que viuen ancorats al fons) que tant poden ser animals com vegetals. S’hi poden trobar gorgònies (coralls tous), esponges i briozous, així com diverses algues, eriçons, cucs poliquets, ascidis o estrelles de mar de mida menor. Les gorgònies roges són el teló de fons de moltes fotografies que fan els bussejadors. Les algues roges incrustants, juntament amb el substrat, creen un conjunt de forats on acampen meros, llagostes, congres... Per normativa, es prohibeix usar arts de pesca com la pesca del bou (arrossegament), el cercol o les dragues sobre fons marins en què hi hagi comunitats de Coral·ligen.

Corall Vermell. Foto: Holger Grybsch (Pixabay)

Pagellida (*Patella vulgata*)

Viuen a poca fondària, enganxades sobre la roca, sovint on trenquen les onades i formen poblacions denses. S’alimenten d’organismes o de les seves restes, que rasquen de la roca. Es troben, segons l’espècie, a tota la Mediterrània o bé només a la seva part occidental, i també a l’Atlàntic oriental. Es pot agafar anant a peu, tot caminant per les roques, o fent una capbussada. En tots dos casos s’agafa a mà. La pesca no està regulada ni té talla mínima legal.

Pagellida (*Patella vulgata*). Foto: Franck Barske (Pixabay)

Julivia (*Coris julis*)

La julivia, donzella, guiula, senyora o senyoreta és un peix amb el cos allargat i una mica aplanat lateralment. El mascle és de color verd i blau amb línies vermelles i una taca negra a la base de la dorsal. Les femelles són de color marró amb tons taronges. Mascles i femelles tenen una petita taca blava darrere el cap. Tot i així, la coloració canvia també segons l'edat, l'època de l'any i la fondària en què viu. És molt voraç i menja gastròpodes, equinoderms (eriçons de mar o garoina i estrelles de mar), gambes, cucs... que tritura amb les dents. La trobem en zones rocalloses amb algues i en praderies de posidònia. A nivell culinari és poc valorada. Es pesca amb soltes, tresmalls, palangres, volantí i arrossegament. La pesca no està regulada ni té talla mínima legal.

Julivia (*Coris julis*). Foto: Diego Delso

Serrà (*Serranus cabrilla*)

El serrà, també anomenat serranet, viu en fons rocosos, sorrencs, fangosos o en prats de posidònia fins a 450 m de fondària. Solitari i territorial, s'alimenta de peixos, pops i crustacis. Acostuma a pescar-se els mesos calorosos, però tot i ser una espècie molt comuna i de carn bona, no és gaire apreciada al litoral català. Es pesca amb arts de platja, ròssec, tresmall, línies de mà, palangres de fons i canya. La pesca no està regulada ni té talla mínima legal. Es troba ocasionalment als mercats formant part de la morralla (conjunt de peixos petits de platja que se solen barrejar i menjar fregits. Es poden usar també per a fer fumets, brous i sopes) i es comercialitza fresc, salat, fumat i congelat. També com a farina de peix.

Serrà (*Serranus cabrilla*). Foto: Diego Delso

Galera (*Squilla mantis*)

La galera és una espècie de crustaci d'un color groguenc i cos deprimat, amb el segon parell de maxil·lípedes molt desenvolupat i acabat amb un artell en forma d'ungla prensora i dentada. Viu sobre fons fangosos i sorrencs fins als 250 m de profunditat. Es reproduïx a la primavera. És un animal carnívor que s'alimenta d'altres crustacis i de peixos. Es pesca amb arts d'arrossegament, encerclament, tresmalls, nanses i arts de platja. La pesca no està regulada ni té talla mínima legal.

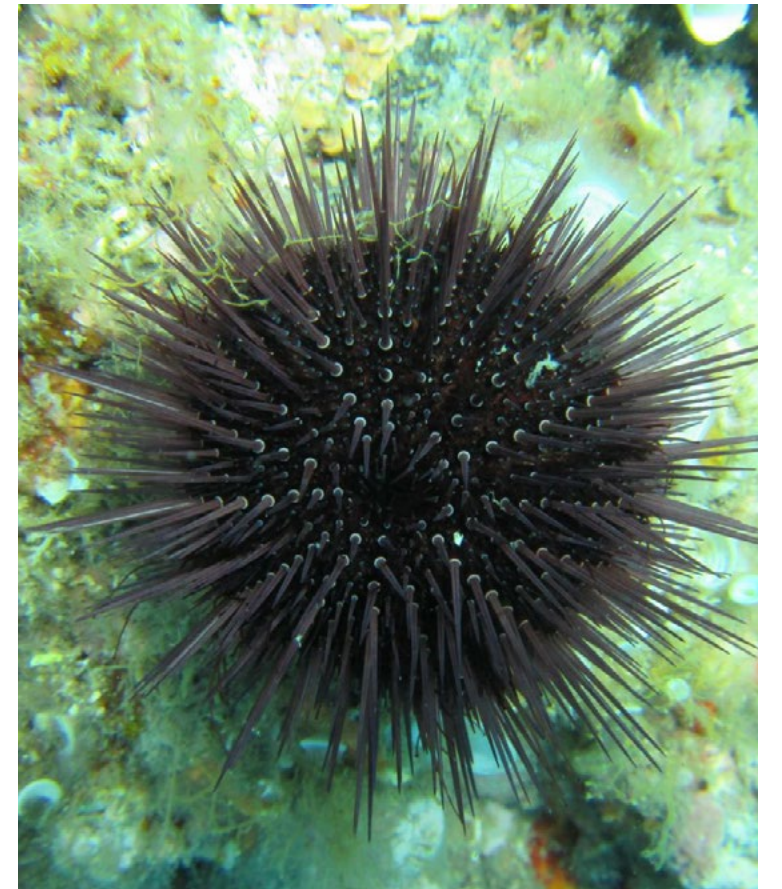
Galera (*Squilla mantis*). Foto: Museu de la Mar de l'Ebre

Garoina (*Paracentrotus lividus*)

Garota, garoina, eriçó de mar, bogamarí, vogamarí, cassoleta, castanya de mar o oriç són denominacions amb les quals ens referim al mateix equinoderm, de forma globular aplanada i amb una closca anomenada testa de la qual sobresurten una mena de punxes mòbils. Viuen a la costa rocosa mediterrània i tot l'any se'n poden trobar, però durant l'hivern i fins a principis de la primavera és l'època de reproducció i, com que la part comestible són les cinc gònades, en aquest període es troben en el punt de creixement màxim. La seva carn té una textura suau i tova amb un gust marí molt marcat i deixa una sensació sucosa i refrescant. Té moltes propietats nutricionals: és molt rica en proteïnes, vitamines (A i B12), ferro, fòsfor, sodi o zinc. És un producte de temporada i de proximitat, perquè es menja crua i s'ha de consumir al cap de poques hores d'haver estat capturada.

Cada racó de Catalunya es diferencia pels seus dots paisatgístics, patrimonials... i també gastronòmics. Uns es caracteritzen per la menja dels calçots, altres pel xató... i a Palafrugell,

per la menja de les garoines. Sobre la base d'aquest producte gastronòmic ha aparegut a Palafrugell durant els mesos de gener, febrer i març la jornada de La Garoinada. Aquesta jornada gastronòmica pretén donar a conèixer aquest fruit marí que es troba en el territori i que esdevé un plaer per al paladar. Degut a la popularització d'aquesta menja, que ha fet que la garoina esdevingui un recurs escàs, s'ha redactat una normativa que en regula l'extracció amb uns requisits mínims, i s'han creat períodes de veda ja que cal tenir en compte que una garoina tarda quatre anys en créixer. Josep Pla en el seu llibre *Les hores* descrivia les garoines de la següent manera: "els eriçons de mar,

Garota de roca (*Paracentrotus lividus*). Foto: Frédéric Ducarme (Enciclopèdia.cat)

aquests animals en forma de bola, negres amb un punt rogenc, eriçats de puntes, arrapats als rocs ara eixuts i tocats pel sol. A la costa nord els anomenen garotes, i nosaltres garoines, potser per donar a la paraula un punt de suavització relacionada amb el menjar. El que tenen a dins és prou apreciable, sobretot per a les persones a qui agraden les coses que tenen gust de mar". També es diu que Salvador Dalí, fill de la Costa Brava, era un apassionat de les garoines i que se les menjava en grans quantitats, i, normalment, acompanyades de cava rosat. Devia ser tanta l'obsessió per aquest mol·lusc que li va servir de font d'inspiració, ja que fins i tot apareix en algunes de les seves obres.

Telefonia   Televisió

Informàtica   Wifi

Xarxes Informàtiques

Llavia i Serra 26   17200 Palafrugell
972 611 260   654 863 593
distronic@distronic.tv

Alarmes

Camares

buavi

Perimetrals

Tot en Seguretat

Gamba (*Aristeus antennatu*)

La gamba de Palamós o gamba vermella de Palamós és un crustaci que presenta un color vermell molt intens i és apreciat per la seva carn fina, ferma i saborosa. És pescada amb la tècnica de l'arrossegament i a l'estiu se'n solen trobar més exemplars i més grans. Des del 2009 té la certificació de qualitat marca de garantia Gamba de Palamós i des del desembre de 2015 s'ha adherit a la marca de garantia Productes de l'Empordà. El color és vermell o rosat molt viu, que li ve del contacte amb la llum, perquè en realitat és d'un to blanquinós. És una gamba de mida gran. Viu a grans profunditats en el talús i els fons batials fangosos característics del Mediterrani. Es troba normalment entre 500 i 1.000 m però també es pot trobar entre 200 i 2.000 m de profunditat. Realitza migracions diàries cap a aigües menys profundes durant la nit i més profundes durant el dia. També fa migracions estacionals, allunyant-se de la costa a la primavera-estiu. És carnívora i s'alimenta d'invertebrats bentònics principalment crustacis i poliquets, però també bivalves, i de carronya.

Gamba de Palamós. Foto: Xavier Grañén

Crancs

A les nostres costes s'hi poden trobar fins a 90 espècies diferents de crancs, alguns dels quals són molt apreciats pel seu valor gastronòmic: el cranc de sopa (*Liocarcinus depurator*), el cranc verd (*Carcinus aestuarii*), el cranc vermell o nècora (*Necora púber*), el cranc roquer (*Pachygrapsus marmoratus*)...

Cranc de sopa (*Liocarcinus depurator*). Foto: Picton (Habitats)

Cranc Blau (*Callinectes sapidus*). Foto Life Invasaqua

I així podríem parlar de moltes altres espècies que es troben a la mar Mediterrània. Però cal fer especial menció a les espècies invasores marines, que en pocs anys formen part del nostre entorn marítim. Representen una amenaça creixent per a la biodiversitat de la Costa Brava i en molts casos han sigut introduïdes de manera accidental. Aquestes espècies poden desplaçar les autòctones, alterar l'equilibri dels ecosistemes i provocar importants desequilibris ecològics. Actualment, les invasions estan considerades com la segona causa d'extinció d'espècies després de la destrucció física de l'hàbitat (i la primera en illes). Com a espècies invasores, a la Costa Brava trobem entre d'altres la *Caulerpa taxifolia* (alga) i l'*Asparagopsis taxiformis* (alga).

Tampoc hem d'oblidar-nos del cranc blau (*Callinectes sapidus*), present actualment a Catalunya. Malgrat tot, no està catalogat com a espècie invasora sinó com una espècie al·lòctona, és a dir, que no és originària de Catalunya sinó que ha accedit recentment a

les nostres aigües a causa de l'acció humana. Originari de la costa atlàntica nord-americana, ha colonitzat estuaris com el del riu Ter. Es tracta d'una espècie molt competitiva que desplaça els crancs locals i altres organismes bentònics. La seva presència altera la cadena tròfica marina i competeix intensament pels recursos. Detectat per primera vegada al delta de l'Ebre el 2017, s'ha consolidat a la zona i, curiosament, ha trobat un lloc a la gastronomia local.

I, finalment, cal fer menció al problema que s'està generant els últims anys, sobretot a l'estiu, amb les embarcacions d'esbarjo i la conservació del medi marí. Concretament a les cales del Vedell, el Crit i Font Morisca, on l'incivisme i la manca de respecte per part dels propietaris d'aquestes embarcacions estan posant en perill les praderies de posidònia. Actualment, hi ha una Taula de Cogestió del Litoral del Baix Empordà que treballa per fer compatibles les activitats nàutiques amb la conservació de la natura.

impacteretols.com

impressió digital · retolació

T. 972 304 324

Ctra. Regencós-Palafrugell | Pol. Ind. Riera d'Esclanyà | C/ Mas Resplandís, 17- Nau B | Begur (Gi)

PER A MÉS INFORMACIÓ

TANCAMENTS MONT-RAS
pvc i alumini

ENS DEDIQUEM: TANCAMENTS PVC I ALUMINI, OBRA NOVA, REFORMES D'OBERTURES (SUBSTITUÏNT MARCS DE FUSTA, PERSIANES, PERSIANES MOTORITZADES, PERSIANES ALICANTINES, PORTICONS, MALLORQUINES, MOSQUITERES, BALLESTES), PORTES D'ENTRADA, MAMPARES DE BANY, MIRALLS, VIDRES, TREBALLS DE SERRALLERIA, FERRO I INOX, DISPOSEM D'ESPECIALISTES EN FUSTA, PARQUETS, TARIMES DE FUSTA, PERGOLES, PORTES D'INTERIOR, ARMARIS, PORTICONS

C/ Torres i Jonama, 54 - 17253 Mont-ras · T. 972 301 492 · M. 687 550 222 - Miquel Planas Rocas · info@tancamentsmont-ras.cat
www.tancamentsmont-ras.cat

DE MONT-RAS A TORRE ROJA PASSANT PER PRAT XIRLO

Josep M. Farreró i Carolà

Torre Roja. Foto: Xavier Grañén

La ruta del tren Petit (Palafrugell-Palamós) és una via verda d'uns 6 km amb ramals a l'avinguda d'Espanya de Palafrugell, al camí d'Ermedàs, a la platja de Castell, a Vall-llobrega, a Mont-ras i a la platja de la Fosca.

El punt d'inici d'aquesta passejada el situem en el ramal de Mont-ras de la ruta del Carrilet, al carrer de la Granota, de la urbanització del mateix nom. El ferm d'aquest camí està fet amb sauló comprimit i és una via molt transitada per caminar, anar amb bicicleta o a córrer. Podríem dir que és una ruta molt ben amortitzada perquè a tothora hi ha usuaris.

Passem pel costat de l'estació meteorològica que mesura la humitat relativa, la precipitació, la ve-

locitat i direcció del vent i la irradiància solar (radiació que incideix durant un període de temps sobre una superfície determinada). Les dades s'envien cada 30 minuts al Servei Meteorològic Català.

Tot seguit trobem els horts ecològics i comunitaris a *Les Arenes*, situats al costat de la via verda. Aquests horts tenen per finalitat el conreu de productes hortícoles destinats a l'autoconsum. Són 61 parcel·les destinades a famílies i entitats de Palafrugell. S'intenta no fer ús de productes fitosanitaris i es promou la biodiversitat per afavorir la pol·linització i combatre les plagues. Disposen de bidons de compostatge, magatzem per a les eines, lavabo adaptat, zona d'aparcament i zona verda. Durant l'any també s'hi fan

xerrades i tallers per a escoles i entitats. L'aigua per regar aquests horts prové de l'estació que antigament portava l'aigua al dipòsit del Molí de Vent.

Seguim en direcció a la Torre Roja creuant el pont nou de fusta pel costat mateix de l'antic pont del Diable o pont d'en Caixa. Aquest pont va ser construït el 1895 i permetia creuar la riera de l'Aubi quan les riuades deixaven incomunicats els veïns de Sta. Margarida, Vilarnau, Canyelles i Ermedàs. És una volta apuntada feta amb maó massís de terra cuita per a suportar les dues tramades esglaonades. A les dues bandes hi ha una barana de ferro com a protecció. Tot i que no hi ha accés, ha estat un encert conservar-lo com un element més del nostre patrimoni arquitectònic local i cultural. Llàstima que no es pugui veure perquè actualment està totalment colgat per plantes al·lòctones.

Avinguda amb tamarius. Foto: Xavier Grañén

Piracant taronja. Foto: Xavier Grañén

La masia Torre Roja (paratge dels Lladrés) està declarada com a BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional) i està situada en un cim amb vistes a tota la plana de l'Aubi. De planta rectangular i teulada a dues aigües, té un portal adovellat amb un relleu heràldic i una torre de defensa cilíndrica rematada per un teulat cònic amb espitlleres. Hi ha restes de matancans. El color rogenc de la pedra ha donat lloc al seu nom, Torre Roja.

Deixem el mas Tibau i el mas Juanals a l'esquerra i enfilem per un lleuger pendent amb tanques vegetals, a banda i banda de

CONSTRUCCIONS MECÀNIC-METAL·LÚRGIQUES
INOX - FERRO - CORTEN

ESTUFES, XEMENEIES I LLARS DE FOC
DISTRIBUIDOR OFICIAL WEBER I BROIL KING

Carrer Vall-llobrega, 28
C-31 sortida 330
17253 Mont-ras (Girona)
972 610 643

@brierabrinox
www.brierabrinox.com
info@brierabrinox.com

la pista forestal, curulles de fruits grocs i taronges que acolorixen i pinten de boletes el camí polsós. És el piracant de fulla estreta (*Pyracantha coccinea*), planta nadiua de la Xina. Els fruits se'ls mengen els ocells, que contribueixen a dispersar-los, motiu pel qual pot arribar a ser potencialment invasora. Les tiges i branques tenen espines afilades. S'utilitza per fer tanques vegetals i com a planta ornamental.

Proseguim en direcció al paratge de Rapinya fins a trobar l'entrada de la caseta anomenada Font de la Boga. Aquesta font, avui perduda, es trobava en el paratge de Sta. Maria, i deu el nom al fet que en l'aiguamoix del seu voltant hi creixien les bogues o balques.

Uns metres més endavant agafem un corriol a l'esquerra, que s'endinsa per una pineda de pi blanc amb feixes molt ben marcades, la qual cosa ens fa pensar que temps enllà, abans dels pins, possiblement s'hi havia conreat la vinya. Voregem un camp de conreu i desemboquem al camí que ja ens porta directament a la zona verda del Prat Xirlo.

Aquest espai està molt ben arranjat, envoltat de xalets d'arquitectura moderna amb cases en forma de paral·lelepípede i grans finestrals. Un dels carrers principals està enjardinat amb tamarius, que li donen un aspecte molt peculiar. La zona està equipada amb elements d'esbarjo infantil i bancs.

A les basses i zones humides d'aquest paratge s'ha desenvolupat el projecte *Escanyagats*, projecte de conservació del peix anomenat espinós o escanyagats, un peix emblemàtic d'aigües dolces d'uns 6,5 cm de longitud i que està en perill d'extinció. Aquest peix té unes característiques i uns trets diferencials que el fan molt singular. En lloc d'escates té plaques òssies i espines a la zona dorsal i pectoral. El mascle construeix un niu amb plantes aquàtiques, sorra i pedres. Quan té el niu acabat intenta fer entrar una femella elaborant danses rituals nupcials. La femella allibera entre 50 i 100 ous que el mascle fecunda. En el llibre *Els peixos de les Gavarres*

Informació del Projecte Escanyagats per a la conservació de l'espinós, les rieres mediterrànies i les espècies que hi viuen. Fotografia: Xavier Grañén

i entorns els autors Quim Pou, Miguel Clavero i Lluís Zamora, exposen que: "les femelles adquireixen tons daurats i verdosos mentre que els mascles es tenyeixen d'un vermell llampant a les parts ventrals, color que es torna blavós a la resta del cos. Vistos des de fora de l'aigua, els espinosos són fàcilment identificables per la seva peculiar forma de nedar perquè es desplacen amb moviments ràpids intercalats amb llargues parades durant les quals es mantenen quietes."

Per intentar d'evitar-ne la desaparició, l'associació la Sorellona, entitat ambiental, va realitzar (d'acord amb l'Ajuntament i la Caixa) el projecte *Escanyagats*, que busca de conservar les últimes poblacions de l'espinós a les rieres de la conca mediterrània. També es feu càrrec de la custòdia d'aquestes basses. El control, estudi i reproducció d'aquest peix és una bona manera de conscienciar la població de la importància de mantenir i conservar la biodiversitat.

De tornada observem, a peu de camí, una planta originària de Sud-àfrica, el seneci heura (*Senecio Angulatus*). És una planta sempre verda, enfiladissa i de fulles semblants a l'heura. Les fulles són carneses; la flor, una inflorescència de color groc. Floreix a la tardor i a l'hivern. Com que és fàcil de cuidar i com que no cal esperar gaire perquè en poc temps cobreixi o tapi una gelosia, molta gent l'aviva sense conèixer que està considerada com una planta potencialment invasora.

Salut i cames!

Track:

<https://loc.wiki/t/126353695?wa=sc>

Panell informatiu de la bassa del Prat Xirlo. Fotografia Xavier Grañén

Cartell informatiu per protegir les espècies autòctones. Fotografia: Xavier Grañén

obra nova restauració i reformes

C/ Pals, 66 - 17200 PALA FRUGELL - Tel. 651 99 10 35 - 872 26 63 62
cpuigdal@gmail.com - www.construcreform.es

Mòbil 609 41 51 01 | C/ Pujada Cucala, 22 - 17253 MONT-RAS

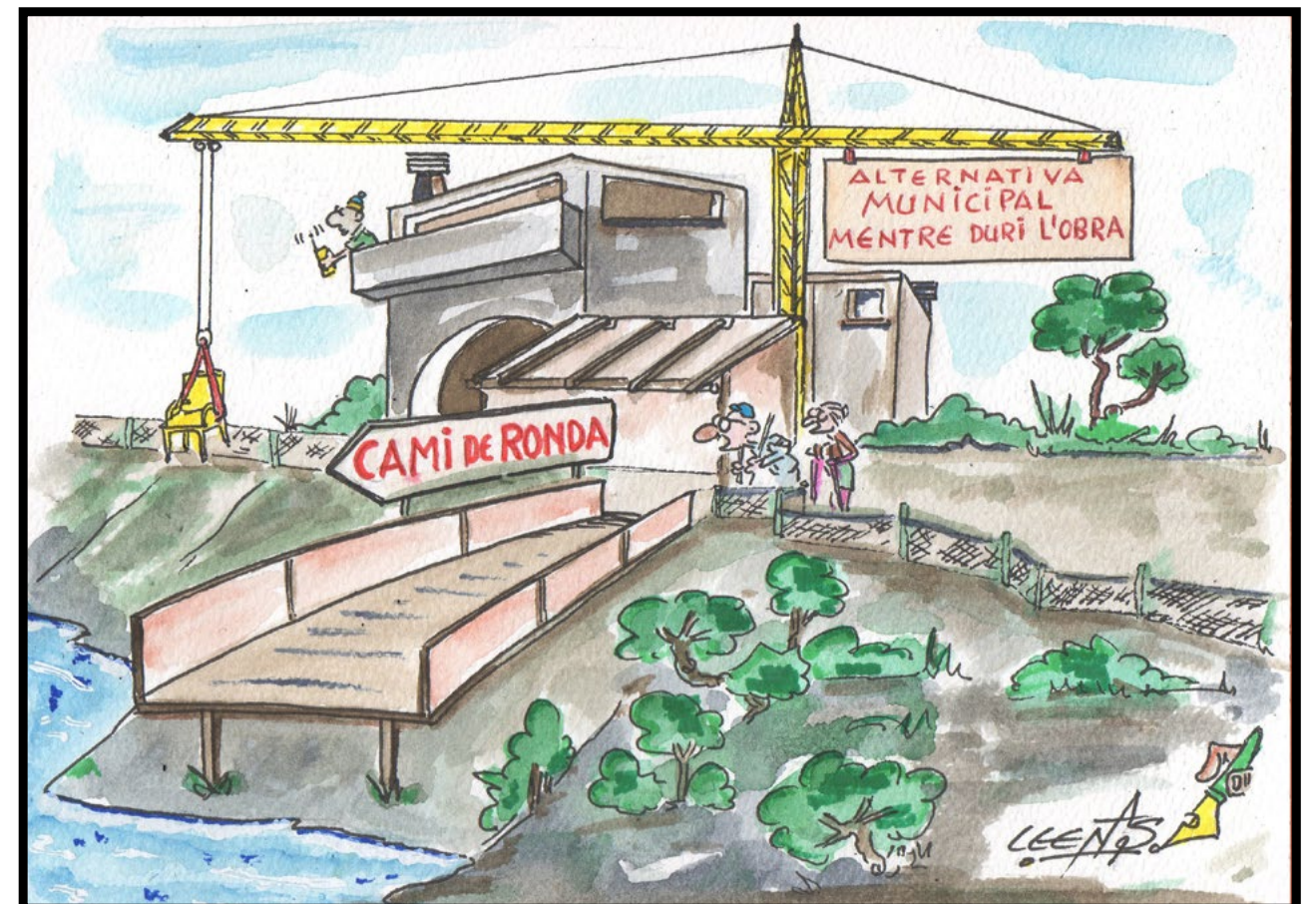
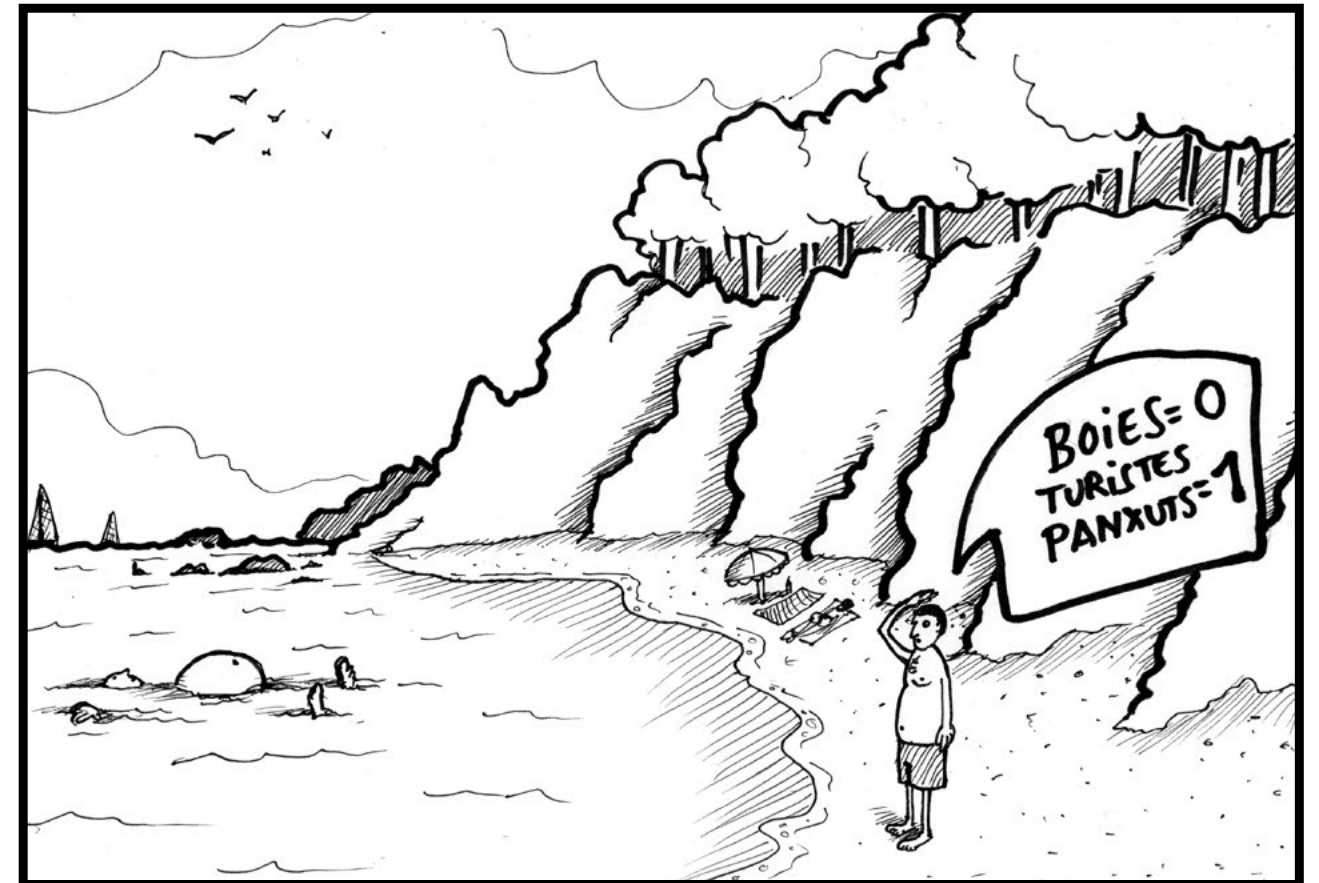
Som experts en la distribució de fruita i verdura fresca d'Espanya a Europa, països nòrdics i Regne Unit. Tenim un ampli catàleg, on oferim productes convencionals, especialitats com productes orgànics, herbes aromàtiques, tomàquets especials, entre altres.

Avda. Catalunya, 33-35, 17253 Mont-ras (Girona)

Telèfon : +34 972 66 72 16

www.greenfoodiberica.es

NINOTAIRES

AGRO MONT-RAS
Can Pantaleu

**PRODUCTES ARTESANS
i NUTRICIÓ ANIMAL**

CERVESA ARTESANA

MONTCAT
microcerveseria

**FABRICACIÓ PRÒPIA
VENDA A L'AGROBOTIGA**

Avinguda Catalunya, 32
MONT-RAS (BAIX EMPORDÀ)
Tel. 618 97 76 97

GASTRONOMIA

Arròs a la cassola

Pilar Giménez Puig

Les barraques i el que s'hi cuinava i s'hi cuina

El segle passat les barraques eren presents en hortes, camps de conreu, vinyes i també a les petites cales de la costa. S'hi guardaven els estris de la feina o la gent s'hi resguardava de la pluja si eren al tros, o d'un temporal, si calia.

Els dies de festa hi solia anar la família a passar el dia, a les de terra ferma feinejaven i preparaven el dinar, mentre la mainada ajudava o jugava.

Les famílies de pescadors també aprofitaven el dia de festa per anar a passar el dia a la barraca, el matí anaven a les roques a pescar julivies i serrans amb la canya i a fer pallerides, musclos o algun pelós per posar a l'arròs i, si hi havia sort, potser també un pop.

Amb els anys, a les barraques s'hi varen començar a fer tecs, ja fos amb tota la família o bé amb colles d'amics. Algunes barraques amb el pas del temps s'han anat engrandint, ja que quan plovia o feia una bona ventada no hi cabien tots, això ha passat sobretot a les de l'interior, a les barraques de les cales, la llei de costes només els permet restaurar però no fer ampliacions.

A les barraques és freqüent fer-hi costellades, cargols, estofats, suquets i arrossos, tot acompanyat

amb un bon allioli. En època de minves baixes, quan es podien fer garoines, se n'hi feien bones menjades amb pa i botifarra negra, tot regat amb un bon vi.

Ara a les barraques s'hi continuen fent xefles, però tot ha canviat molt: els queviures es porten de casa, queden pocs horts, que s'han substituït per ampliacions, gespa i alguna piscina. I a les roques de les caletes ja no hi ha la vida que hi havia en temps passats.

Avui us proposo un arròs a la cassola, a vegades costa posar-s'hi perquè pensem que s'està molta estona a fer un sofregit, però veureu que el procés que us expliquem no és tan llarg i el resultat és un arròs molt bo.

Ingredients per a 4 persones:

- 2 cebes mitjanes
- 1 cullerada de tomata triturada
- 1 sèpia mitjana, bruta
- 2 ales de pollastre, partides en dos talls
- 4 salsitxes tallades
- 8 gambes o escamarlans
- Musclos o cloïsses
- 150 g de pèsols
- Sal
- Oli d'oliva
- Aigua o fumet
- 300 g d'arròs (més o menys, depenent del tipus de gra)

Recomanacions:

Tingueu en compte que la sèpia, si la compreu bruta dona millor gust a l'arròs, pot ser fresca o congelada, en aquest cas l'haureu de netejar vosaltres, si la compreu a la peixateria us la netejaran. Demaneu sempre que us guardin la salsa i tireu-la a la cassola amb els altres ingredients.

Per fer el sofregit, millor en una cassola de forma catalana, queda més recollit i es fa més uniforme i no hi ha tant perill de cremar-lo.

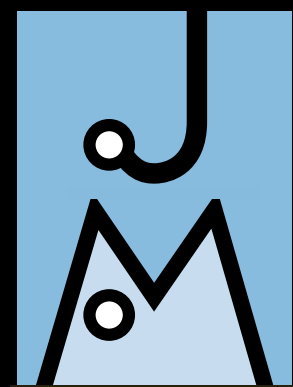
Un bon sofregit és el secret d'un bon arròs.

Elaboració

- Poseu la cassola al foc amb l'oli d'oliva i peleu la ceba. Si teniu un robot o trituradora feu-los servir, així la ceba queda més fina i es cou més uniforme, si no, ratlleu-la, aboqueu-la a la cassola a foc mitjà, vigileu-la, remeneu-la i aneu-hi afegint un rajolí d'oli, de manera que vagi quedant seca (us recomano no tirar aigua a la ceba, allargaríeu innecessàriament el temps de cocció).
- Quan faltin 10 minuts remeneu sense parar fins al final, afegint-hi oli si cal. En 30 minuts, des de l'inici, estarà al punt, tindrà un color quasi negre. Tingueu un got d'aigua preparat per tirar-li, és per hidratar la ceba, veureu que no està cremada perquè el color serà marró fosc i no tindrà piquets negres.
- Ara poseu-hi la cullerada de tomata, remeneu-ho i ja podeu afegir-hi els *trossos* (les salsitxes, el pollastre i la sèpia) que, mentre s'ha fet la ceba, haureu preparat.
- Afegiu-hi aigua o fumet cobrint els ingredients, poseu-hi sal i deixeu-ho coure una hora més o menys, a foc lent, per tal que la sèpia quedi ben cuita, només haureu de remenar un parell de vegades i afegir-hi líquid si s'ha fos molt.
- Tingueu més fumet o aigua calenta a punt per quan aneu a tirar-hi l'arròs, que també serà el moment de posar-hi els pèsols. Tireu-hi l'arròs i doneu-hi unes voltes, si el feu a la cassola podeu anar-hi afegint el fumet o l'aigua, quan el necessiti, i deixar-lo caldós o no, segons el vostre gust. Quan quasi sigui cuit, afegiu-hi la clova, les gambes i/o els escamarlans i rectifiqueu-ho de sal.

Bon profit!

Per fer l'arròs a la paella feu el mateix procediment que per fer-lo a la cassola, tan sols canvia la manera de coure. Un cop cuits els ingredients aboqueu-ho a la paella i un cop tirats l'arròs i els pèsols, afegiu-hi l'aigua o el fumet, el nivell líquid a la paella s'escau per sota dels clauets de la nansa. Deixeu-ho coure a foc fort entre 5 i 10 minuts i poseu-hi la clova, les gambes i/o els escamarlans, col·locant-los al vostre gust. Enforneu-ho fins que sigui cuit. A la paella té l'avantatge que no es passa i el podem mantenir millor si no tenim tots els comensals a taula.

PEIXATERIA MONT-RAS

QUEVIURES I PA

C/ TORRES JONAMA, 53
17253 MONT-RAS

972 304 552 - 622 21 29 36

OLI D'OLIVA VERGE

MATEU

VARIETATS D'OLIVA:
ARGUDELL, ROGET I PICUAL

JOSEP SAIS DEULOFEU
CIUTADELLA, 6 - 17253 MONT-RAS
GIRONA (ESPANYA) TEL: 609 302 394
RMEAMM: 17110.05.01.2.3.00001

Oli d'oliva obtingut directament d'olives i només mitjançant procediments mecànics

**Girona
Excel·lent.**

Segell de qualitat agroalimentària

UNES FESTES AMB SEGELL D'EXCEL·LÈNCIA

La Diputació de Girona concedeix els segells Girona Excel·lent de qualitat agroalimentària als guanyadors del seu **concurs biennal**.

Els productes són valorats per **jurats formats per reconeguts professionals** del sector agroalimentari, a través de **tastos a cegues**.

Trobareu tots els productes amb el segell Girona Excel·lent de qualitat agroalimentària 2025-2026 al web **www.gironaexcellent.cat**.

Diputació de Girona

DDGI203
DEMARCATIÓ SOSTENIBLE